

OLIE OP DE RIVIER

door A.R. Maatsman

"Lekker, mam", zegt Joop, als hij in de keuken een broodje met kaas zit te eten. Hij neemt een grote hap. Altijd gezellig, samen met mama. Die zet even de radio aan om het nieuws te horen. Joop geniet van zijn glas karnemelk. Maar opeens, wat is dat? Een bekende naam voor de radio. De naam van hun eigen dorp, Averwaal! "Door onbekende oorzaak is vanmorgen op de Rijn bij Averwaal een olietanker tegen een krib aangevaren en lek geslagen. Een grote hoeveelheid olie liep uit het schip en drijft op het water van de rivier. Rijkswaterstaat probeert het schip vlot te krijgen en de olie op te ruimen".

"Mam, hoort u dat? Mag ik Gert even bellen? Gaan we samen kijken". Het is woensdagmiddag en ze hebben vrij van school.

"Goed ", zegt moeder. Joop toetst het nummer van zijn vriend in en praat met hem. "Gert gaat mee, mam, hij had niets gehoord".

Joop gunt zichzelf haast geen tijd om te danken. Zou dat schip nog te zien zijn? Bij welke krib? Hoe zouden ze die olie weg krijgen? Moeder weet het ook niet. Joop en Gert zijn niet de enigen, die de dijkweg oplopen naar de Rijn. Op de dijk kun je kijken tot ver over de Rijn heen. Tussen de dijk en de rivier liggen de uiterwaarden.

Op de Rijn is het een drukte van belang. De lange olietanker ligt voorbij de krib voor anker. Een boot van de rivierpolitie vaart heen en weer. Een andere boot, groter, vaart veel langzamer. Vanaf die boot wordt op het water gespoten. Waar zou dat voor zijn? "Dat is een directieschip van Rijkswaterstaat", weet een meneer naast hen. "Het vaart dwars door de olielaag heen. Ze spuiten op de olie met het één of andere spul. Daar gaat de olie van klonteren. Later gaan ze dan die klonters met een sleepnet verzamelen".

Joop en Gert lopen snel de dijk af. Naar de rivier. Over een grindweg, die eindigt in de uiterwaard. Door het natte gras gaan ze. 't Is nog een heel eindje.

De jongens komen bij het water. Ze hijgen van het harde lopen. Nu zijn ze vlak bij de krib, een dam van grote stenen, die de rivier in steekt. Aan het eind van de krib staat een hoge paal: een baak.

De jongens zien het water tot aan de oever bedekt met vieze, zwarte olie. De laagste stenen van de krib zijn erg besmeurd. De sproeiende boot is vlakbij. Witte

stralen bespuiten het oppervlak van de rivier. Daarachter, in de vaargeul, passeert een enorme Rijnaak. Joop klautert de dam op, gevolgd door zijn vriend. Ook aan de andere kant van de krib golft de olie tegen de kant op. "Toetoeoeoet!" klinkt het geluid van de Rijnaak... Plotseling, vlakbij, nóg een geluid: "Kwek, kwek. kwek...!" Waar komt dat geluid vandaan?. Meteen zien ze het. Het is een eend. Een witte eend. Maar z'n veren zijn zwart, bevuild met olie. Hij is vlakbij de krib, probeert uit het water te klimmen, de dam op. Het lukt niet. De taaie oliebrij trekt aan zijn poten, dringt zich in zijn veren. "Kwek, kwek!" roept het dier angstig. Nog eens probeert de eend zichzelf uit het water te wurmen. Maar hij komt niet los.

"Laten we hem helpen!", roept Joop. Voorzichtig lopen de jongens op de eend toe, steken hun handen uit, willen hem pakken. "Kom maar, kom maar", vleien ze. Maar de eend laat zich niet zomaar overhalen. Gert komt met zijn hand dichterbij en... "Au!". Vinnig bijt de eend met zijn gele snavel naar hem. "Kwek, kwek, kwek!", klinkt het weer. De eend is o zo bang. Even weten de jongens niet wat ze moeten doen. Dan zegt Joop: "Gert; pak jij hem van onderen beet, dan hou ik z'n snavel dicht". De jongens doen allebei een uitval naar de eend. Joop pakt met de ene hand z'n nek, met de andere z'n snavel, terwijl Gert met beide handen het eendje stevig vastgrijpt. En het lijkt wel of het dier, moe gevochten, zich aan de jongens overgeeft. Zou hij voelen dat ze hem willen helpen? Voorzichtig klimmen de jongens terug. Joop laat nu de snavel los, maar het dier protesteert niet meer. Het sluit z'n eendenoogjes en laat zich gewillig meevoeren, het weiland door, de dijk op. Waarheen?

"Hij moet schoongemaakt worden", oppert Joop, "de zwarte smurrie zit in al zijn veren. We gaan naar de dierenarts! Die kan hem vast wel helpen". Dat is een goed idee en vlugger nu gaan ze de dijk over, het dorp in. In de Dorpsstraat, naast het gemeentehuis, woont de dierenarts, weten ze.

De dokter loopt net naar zijn auto. "Een patiënt, jongens? Nou, die is er niet best aan toe, zeg. Vertel eens. .." Snel trekt hij een plastic jas aan en pakt de eend behendig aan. Je kunt zien, dat hij gewend is met dieren om te gaan. "Janet!", roept hij, terwijl hij naar de behandelkamer loopt, "kom je even?". Janet is de assistente. Ze pakt doeken en watten uit een kast. Laat de jongens eerst hun vuile handen wassen.

De jongens vertellen over het schip op de Rijn en het redden van de eend uit de vieze olie. "Goed zo, jongens", prijst de dokter. Hij laat Janet een grote fles met vloeistof uit de kast halen. Er staat een vreemd, moeilijk woord op het etiket.

De eend geeft een zwak geluid. Z'n ogen zijn weer open. Kwekken doet hij niet. Joop en Gert kijken toe als de dokter met de vloeistof het dier gaat schoonmaken. "De olie zit diep in z'n veren", wijst hij aan, "maar met dit spul krijgen we hem wel weer schoon. Een eend heeft een dikke vetlaag op zijn huid. Die kan hij niet missen. Zonder dat vet vat hij kou en wordt ie ziek. Deze vloeistof tast z'n vet niet aan".

Stil kijken de jongens toe. Langzaam verdwijnen de olievlekken. De eend wordt steeds witter. Toch duurt het nog een hele poos voordat de dierenarts klaar is. ".Ziezo, jullie nieuwe vriend is schoon!", lacht hij tevreden. Hij moet nu snel weg. "Bedankt, dokter", zeggen de jongens, maar de dierenarts is de deur al uit. Opeens klinkt een vrolijk "kwek, kwek!". De eend! Parmantig staat hij op de tafel. Helemaal bijgekomen. De jongens groeten hem terug: "Kwek, kwek". Janet brengt een mand met een grote sluitklep. Daar doet ze de eend in. Er zitten twee hengsels aan de mand. "Jullie kunnen hem met z'n tweeën gemakkelijk dragen. Breng de eend maar naar de kolk. Morgen krijg ik de mand wel terug".

De eend houdt zich stil als Joop en Gert met de mand op weg gaan naar de kolk. De kolk is een grote vijver, even buiten het dorp. In de kolk zijn meer eenden. Tamme eenden, die daar hun thuis hebben.

Bij de kolk aangekomen horen ze hun gekwaak al. Nu wordt hun vriend in de mand onrustig, voelen ze. "Nog even geduld, vriendje", zegt Gert en Joop maakt de klep van de mand open. Vol spanning wachten de jongens. En dan... "kwek, kwek, kwááák...!" daar schommelt de eend de mand uit, het gras over en het water in. Snel zwemt hij van de kant af. De andere eenden verwelkomen de nieuweling met luid gekwaak.

Dan zien de jongens hoe hun eend de kop omhoog steekt, de vleugels uitslaat, opwiekt boven het water en vliegt, hoger en hoger, de polder in naar het noorden, weg van de tamme eenden in de kolk, weg van de boze rivier, weg van de grijphanden van de mensen.

De jongens kijken hem lang na. "Hij is blij dat ie vrij is", zegt Gert. Joop knikt. Toch een beetje jammer dat hij weg is, denkt hij. Maar gelukkig, de witte eend is gered!